

811.163.41'367.622

811.163.41'366

<https://doi.org/10.18485/kij.2024.71.1.11>**БОШКО Љ. МИЛОВАНОВИЋ***

Универзитет у Приштини са привременим седиштем
у Косовској Митровици
Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

Оригинални научни рад

Примљен: 8. 2. 2024.

Прихваћен: 1. 4. 2024.

САЊА Б. ГЕМАЉЕВИЋ

Основна школа „Братство” у Новом Пазару

БРОЈНЕ ИМЕНИЦЕ У ГРАМАТИКАМА И ЛИТЕРАТУРИ

У раду су изнете различите формулације бројних именица, њихов статус у многобројним граматицама, језичким приручницима, научним радовима о нашем језику. Циљ овог рада, пре свега, јесте указивање на значај бројних именица или именичких бројева, који сведоче о неуједначеној подели бројева и проблематици бројних именица која је отворена како у граматицама из деветнаестог века, тако и у најновијој литератури о бројевима. На основу прегледа литературе, увиђа се разноврсност ове врсте речи и двострукост сврставања бројних именица у именице и бројеве, што чини ову проблематику веома погодном за проучавање из морфолошко-семантичког, синтаксичко-семантичког и нормативистичког аспекта.

Кључне речи: грамика, бројеви, бројне именице, именички бројеви, морфологија, синтакса, семантика.

1. Увод

Предмет истраживања овог рада јесу граматичке и семантичке карактеристике бројних именица које условљавају њихову категоризацију у граматичком систему српског језика и дефинисање у граматицама и литератури. У различитим граматицама различито су формулисале дефиниције бројева, али је њихово најопштије значење исто – бројеви су променљива врста речи које означавају количину нечега, место бића и предмета у одређеном редоследу или њихово бројно стање у некој целини, односно у неком референцијалном оквиру. У савременој литератури се врло често у вези са бројевима јављају недоследности када је реч о класификацији ове врсте речи, тако да се у различитим граматицама јављају и различите поделе бројева. Традиционална подела јесте на кардиналне, збирне и ординалне бројеве, али се оваквим класификацијама маргинализују бројне именице, које због свог облика и семантике немају јасан статус у језику.

* bosko.milovanovic@pr.ac.rs

У бројне именице неки граматичари убрајају збирне бројеве дефинишући их као бројне именице средњег рода, апроксимативне бројеве, разломачке бројеве, као и оне са формантом *-ица*. Изведене од различитих врста бројева, бројне именице су носиоци нумеричке компоненте, али постоје и оне чија номинална компонента превазилази семантичку, тј. нумеричку. Циљ овог рада јесте представљање граматичког статуса бројних именица, као и њихових карактеристика на основу којих добијају класификацију у систему врста речи српског језика, а која варира од именице до броја.

У раду су представљена граматичка обележја бројних именица и бројева уопште, онаквим каквим су их у раним фазама стандардизације одређивали Вук и Даничић, граматике деветнаестог и новије из двадесетог века – од најранијих формулација бројева и бројних именица до њихових најновијих одређења у граматичком и прагматичком контексту, о којима пишу савремени лингвисти.

2. Дефинисање и класификација бројних именица

Полазећи од најстаријих граматика које су послужиле као обрасци потоњим језичким приручницима, уочава се конфронтација у дефинисању бројева као врло фреквентне врсте речи. У својој разноврсности бројеви исказују различите семантичке типове, а различити семантички типови условљавају и различите критеријуме поделе. Миланка Бабић (2008: 93) експлицира постојање „двоврсне, троврсне, четвороврсне и петороврсне” класификације, а наш преглед језичке грађе показује да бројеви у већини граматика имају статус посебне врсте речи, осим *Граматице српскохрватског језика за странце*, у којој бројеви постоје једино у оквиру именица, тзв. квантификативних именица.

У раду је направљен хронолошки преглед литературе о бројним/бројевним¹ речима, а која се пре свега бави њиховим морфолошко-семантичким карактеристикама, и представљене су све особености бројних именица у српском језику.

У лингвистичким анализама српског језика проучавање бројева представља значајно питање, и у оквиру њихове класификације посебно се истичу бројне именице, за које не знамо јесу ли именице или бројеви. Стога издвајамо најважније референце и представљамо начине дефинисања, класификације, парадигматске моделе и синтаксичко-семантичке карактеристике ове подврсте бројних речи у њима.

У *Историји српског језика* Александра Белића налазимо дефинисање бројних именица међу начинима употребе збирних бројева у множини, где аутор дефинише бројне именице као замену значења „*двоји људи*” (*два човека*) > *двојица*, тј. збирном броју у множини *двоји* додато је *-ца* и добили смо облик

¹ Термин „бројевне речи”, иако карактеристичан за хрватску литературу (в. Силић/Прањковић 2005), налази се и у најновијој студији о бројевима Горана Зељића (в. Зељић 2016), мада је према мишљењу Миланке Бабић (в. Бабић 2008) ова употреба придева одлика „новоговора”.

двојица. Због те своје семантичке компоненте бројне именице стоје искључиво уз именице мушког рода, нпр. *двојица људи* (в. Белић 2006).

Томо Маретић у бројне именице убраја оне са формантом *-ица* (нпр. *двојица*, *тројица*, *четворица*, *петорица*), али и категорију која се у већини савремених граматика издваја у збирне бројеве: *двоје*, *обоје*, *троје*, *четворо* итд. (в. Маретић 1963: 228). За разлику од Маретића, а осврћући се на његово дело, Стевановић у својој *Граматици* збирне бројеве издваја из бројних именица, а од бројних именица помиње само бројне именице на *-ица*: „У служби основних бројева од 2–99, осим сложених у којих је на крају један, као што су двадесет један, тридесет један...и деведесет и један, – када се њима означава број мушких лица, употребљавају се бројне именице на *-ица*: двојица, тројица, петорица, двадесеторица, педесеторица, деведесет деветорица и др.” (Стевановић 1964: 323).

Аутори *Прегледа граматике хрватског језика*, С. Тежак и С. Бабић, за бројне именице кажу да су то бројеви „стотина, тисућа (хиљада), милијун, милијарда”, а које су бројеви једино по својој семантичкој карактеристици, бројне именице *двојица*, *тројица*, *четворица*, које означавају мушкарце, и „бројне именице средњег рода” – *двоје*, *троје*, *четверо* итд. (в. Тежак/Бабић 1973: 101).

У *Приручној граматици хрватскога књижевног језика*, група аутора у поглављу *Облици бројева* сврстава бројне именице у подврсту бројева, а разломке убраја у бројне именице. Бројне именице су оне са формантом *-ица*, *-ак* (а које значе приближан број) – *двадесетак кућа*, *педесетак корака* итд. Разломци у *Приручној граматици* представљају важан део бројних именица и у њих аутори убрајају именице које се творе суфиксом *-ина*: „трећина, четвртина, тисућина, милијунтина” и *-инка*: „десетинка, стотинка, тисућинка, осминка” (в. Барић и др. 1979: 137).

Иста категоризација бројних именица представљена је и у *Граматици српскохрватског језика за странце* ауторки Мразовић и Вукадиновић, а у *Језику и језичкој култури* (в. Николић и др. 2003: 93–94) такође се помињу бројне именице на *-ица* и *-ак*, а које су у служби приближних бројева.

У *Српском језику за шести разред основне школе* бројне именице такође имају место у систему бројева:

„Има много бројних именица које су изведене од бројева различитим наставцима. Тако су, на примјер, од броја *шест* настале следеће бројне именице: *шесторица* (шест мушкараца; бројна именица је изведена преко збирног броја: *шесторо*), *шестор-ка* (група од шест лица; бројна именица је изведена од збирног броја: *шесторо*), *шест-ак* (ученик шестог разреда), *шест-ина* (шести дио), *шест-ица* (оцјена на факултету)” (Ковачевић и Савић 2003: 121).

Посебну дефиницију и именовање бројних именица налазимо у *Граматици хрватског језика* Јосипа Силића и Ива Прањковића, а реч је о називу „бројевне именице”. Ови аутори у „бројевне именице” убрајају оне са суфиксом *-ица* и збирне бројеве са суфиксом *-ер(о)*, а за разлику од осталих аутора дају дефиницију бројних именица која гласи: „бројевна именица јест именица која има значење броја или количине” (Силић/Прањковић 2005: 145).

Нормативна граматика српскога језика једна је од новијих граматика и у њеној класификацији бројних речи бројне именице именоване су „мушколичним бројевима”. За ову подврсту бројева аутори наводе да именују групе које чине искључиво лица мушког пола – *тројица студената*. Друга група бројних именица коју аутори дефинишу јесте и категорија општих бројева са мушколичним значењем – *обојица, оба двојица*, а трећу групу чине „разломачки именички бројеви” који настају додавањем суфикса *-ин-а* на редни број: *трећина, четвртина* (в. Пипер/Клајн/Драгићевић 2022: 155).

Студија о бројевима – *Морфолошко-семантичке карактеристике бројева у српском језику* – у својој садржини приказује и „бројевне именице”, у које аутор сврстава оне са суфиксом *-ица* и „бројевне разломачке именице”, тј. оне са суфиксом *-ина* (в. Зељић 2016: 206–208).

Грамматика српског језика за основну школу ауторке Душке Кликовац систематизује бројне именице као подврсту бројева, дефинишући их као бројеве који означавају скуп мушкараца, а изведене од збирних бројева (в. Кликовац 2022: 97).

Још једна категорија именичких речи завређује посебну пажњу уколико се посматра дефинисање бројних именица и њихове граматичке и семантичке компоненте, а то су именице са значењем мере (времена, тежине, количине). У њих убрајамо именице: *секунд/секунда, минут, сат, час, недеља, месец, година, деценија, век, грам, килограм, тона, литар, метар, хектар, миља, степен, половина*, које имају мерно значење, као и валуте: *динар, евро, цент, рубља, куна, долар, лира* итд. Неке од њих у синтагматским односима квантифицирају именицу уз коју стоје, нпр. *месец дана, килограм шећера* и сл., и њихова семантичка компонента може бити бројна. Све ове именице својим значењем варирају од именице до броја, али према свом парадигматском облику припадају искључиво именицама.

Миланка Бабић за речи *стотина, хиљада, милион* каже да су то главни бројеви са именичким типом промене, а да бројним именицама са „(нај)више сигурности” припадају оне са суфиксима *-ица* и *-ина* јер су дословно склоне промени и самосталне у употреби. Ипак, због тога што изражавају прецизну бројну вредност онога што је именовано њима, ове речи припадају и систему бројева. У раду се наводи да су им сличне и именице: *тројка, шесторка, секстет, октет, четворац, осмерац, пар, туце* зато што и оне својим значењем припадају бројевима (в. Бабић 2008: 99).

На основу прегледа граматичке литературе увиђа се да су бројне именице сврстане у бројеве као носиоци нумеричке компоненте, али да је образац промене ове врсте речи морфолошка категорија која их доводи у везу са именицама јер се у падежном систему тако и понашају.² Управо ова дихотомија изазива колебање и представља нерешено теоријско питање да ли ову врсту речи тре-

² Историјат дефинисања бројних именица и издвајање критеријума према којима се ове речи класификују у нашем језику у именице или бројеве присутан је у раду Михаила Стевановића, Бранке Тафре, Миланке Бабић, а савремени аутори говоре о неуједначности тих критеријума који доводе до „збрке” када је целокупни систем бројних речи у питању.

ба сврстати у именице или у бројеве и који критеријум треба сагледавати као примаран. Компаративни преглед литературе од најстаријих граматика, преко школских уџбеника до најновијих граматика и студија о бројевима у којима су обрађене бројне речи показује да и у оквиру бројних именица постоји више категорија, па ћемо и класификацију бројних именица разврстати на: једноврсну (в. Белић 2006, Стевановић 1964), двоврсну (в. Маретић 1963; Николић и др. 2003; Силић/Прањковић 2005; Бабић 2008; Зељић 2016), троврсну (в. Тежак и Бабић 1973; Мразовић/Вукадиновић 1990; Пипер/Клајн/Драгићевић 2022) и четвороврсну (в. Барић и др. 1979; Ковачевић/Савић 2006).

Овакво дефинисање и категоризација бројних именица потврђују неуједначеност описа и класификације и у овој поткласи бројних речи, а не само у оквиру система бројева. Анализирана литература показала је генезу бројних именица у литератури, где њено значење од скупа мушких лица еволуира до значења разломака, оцена, приближности и др. Све ово показује да многобројни семантички типови бројних именица условљавају и различите критеријуме класификације ових речи у језичким приручницима.

3. Парадигма бројних именица

Док су начини представљања бројних именица у литератури многобројни, парадигма ове врсте бројних речи има заједничке карактеристике.

Бројне именице, у зависности од суфикса који одређују њихову врсту, па и врсту промене, имају следеће промене:

Бројне именице на *-ица* мењају се као именице III именичке врсте, које се у номинативу јединине завршавају на *-а* (уколико је реч о подели именичких врста на четири) или према II именичкој врсти именица које се у генитиву јединине завршавају на *-е* (уколико је реч о класификацији на три именичке врсте). О њиховој промени Маретић каже следеће: „О деκлинацији именица двојица, тројица итд. не треба ништа рећи јер се не разликује од деκлинације именица нпр. *жена* ничим другим него што немају плурала” (Маретић 1963: 230).

Стевановић њихову промену одређује на сличан начин, узимајући и бројеве *стотина*, *хиљада/тисућа*, *милион*, *милијарда*, који, како их Ковачевић и Савић дефинишу, нису прави бројеви иако означавају тачне количине бића или предмета:

„Речи: *стотина*, *хиљада* или *тисућа*, *милион* и *милијарда* бројеви су само по служби у језику. По другим особинама су именице, и мењају се као остале именице истог облика – *милион* по првој (*милион* – *милиона* – *милиону*...), а остале наведене именице – по трећој врсти (*хиљада* – *хиљаде* – *хиљади*...*милијарда* – *милијарде* – *милијарди*...)...По трећој врсти мењају се и бројне именице на *-ица*, које се такође употребљавају у служби основних бројева” (Стевановић 1964: 329–330).

У вези са бројним именицама и Бранка Тафра говори о разликама између критеријума, па између осталог објашњава семантичке разлике лексеме *милион* када она има значење главног броја и значење бројне именице. Посматрајући

категорију броја, падежа, творбу и значење постоји знатна разлика двеју лексема чији резултат јесте непроменљивост главног броја *милион* и променљивост бројне именице *милион*:

„*Милијун* се као број заправо и не склања: *с милијун куна, без милијун куна*, али је могућа и склонидба: *остао је без милијуна (куна)*” (Тафра 2005: 15).

Промену према трећој именичкој врсти (или другој) имају и „називи разломака”: *трећина, трећине, трећини* итд.

Специфично место у систему бројева имају и апроксимативни бројеви које поједини аутори сврставају у бројне именице. Небојша Маринковић обраћа пажњу на оно што, како он наводи, све граматике занемарују, а то су тзв. апроксимативни бројеви. Апроксимативни бројеви, пре свега, јесу изведенице на *-ак*, реч је о суфиксалној творби од главних бројева, десетица, од *десет* навише до *сто* (стотина > стотинак), затим од *девет* до *деветнаест* (што је, како Маринковић наводи у свом раду, реткост) и броја *хиљада* (*хиљадак*), за шта се сматра да је граматички архаизам. У апроксимативне бројеве Маринковић смешта и изведенице на *-ина*, за које каже: „Поље ових речи далеко је шире. За њих је карактеристична полисемија, али све ове бројне речи имају једно од значења: апроксимацију” (Маринковић 1998: 179). Маринковић апроксимативне бројеве назива бројевима субјективне оцене, а због тога што немају парадигму каже да се могу сврстати у прилоге (в. Маринковић 1998: 179–180).

О промени приближних бројева – бројних именица на *-ак* – у својој *Граматици* пишу Павица Мразовић и Зора Вукадиновић: „Ове именице најчешће остају непромењене, а зависна именица уз њих је у генитиву множине: *двадесетак кућа, десетак девојака, стотинак људи*” (Мразовић/Вукадиновић 1990: 241).

Иако се приближни бројеви третирају као непроменљиви и дефинишу као прилози, могу се наћи примери за њихову променљивост: **тридесетак**, *-тка м – збир од приближно 30 особа* (РМС 1990: 288)³... У наведеном примеру, апроксимативни број *тридесетак* окарактерисан је као бројна именица мушког рода која се мења по првој именичкој врсти, дакле понаша се као права именица у систему врста речи и не носи само приближно значење бројности појма уз који стоји као у наведеном примеру *двадесетак кућа*.

Дакле, на основу прегледа литературе⁴ у вези са парадигмом бројних именица сматрамо да је за бројне именице на *-ица* (*двојица, обојица*), *-ина* (*петина*), *-ка* (*тројка, четворка*), *стотина, хиљада, тона* и др. карактеристична промена по трећој именичкој врсти, а да се именице *милион, секунд, метар* мењају по првој именичкој врсти.

³ Наведени пример из РМС у свом објашењењу дат је као најчешће непроменљив, али категорије на основу којих је приказан: облик номинатива, наставак у генитиву, категорија рода, показују да је могућа променљивост и да је реч о именичкој врсти.

⁴ У вези са парадигмом бројних именица опис у литератури је готово уједначен, па смо истакли неколико граматика и студија.

4. Конгруенција са бројним именицама

Конгруенција је вид прилагођавања граматичких категорија реченичних чланова у њиховом међусобном односу у реченици. С обзиром на то да се конгруенција реализује на синтагматском и реченичном плану, за конгруенцију са бројним именицама на *-ица* на синтагматском нивоу карактеристично је да именица уз коју стоје има облик генитива множине: *двојица људи, половина радника, двадесетак кућа*. Ипак, када се бројне именице на *-ица* налазе у реченици предикат који се слаже са њима има облик множине или средњег или мушког рода, тј. ова врста бројних именица разликује граматичку и семантичку конгруенцију:

Двојица осуђеника побегла су кроз прозор магацина. (www.espreso.rs, 16. 9. 2016)

Успели у немогућем: Двојица осуђеника побегли из Централног затвора у Београду! (www.espreso.rs, 16. 9. 2016)

Коментаришући одређење граматичких категорија ових речи у литератури, Миланка Бабић објашњава конгруенцију са бројним именицама на *-ица* на следећи начин:

„И оне су у синтагматским односима (када је посриједи номинатив) средњег рода множине (*Двојица су (мушкараца) стигла јуче*), а у парадигматским односима женског рода јединине (*С оном двојицом стигле су и њихове жене*). Дато одређење јасно дефинише парадигму облика ове ријечи као парадигму женског рода (*двојица, двојице, двојици* и сл.), а да дати примјер показује да та бројна ријеч у синтаксичкој позицији која захтијева номинатив конгруира са личним глаголским обликом у средњем роду множине (*су стигла*). Изоставља се само да конгруенција те двије позиције може бити остварена и преко множине мушког рода – *Двојица (мушкараца) су стигли*” (Бабић 2008: 98).

На основу наведених примера видимо да када се у функцији субјекта налази бројна именица на *-ица* која има више семантичке критеријуме, предикат је у плуралу средњег рода или у плуралу мушког рода.

Бројне именице на *-ина* имају исто слагање у синтагми као и бројне именице на *-ица*, именица уз коју стоје увек је у генитиву множине: *трећина студентата*. Међутим, када је реч о слагању на нивоу реченице, ова поткатегорија бројних речи има три типа конгруенције предиката, и то: формалну, семантичку и у средњем роду јединине. Исто је и са именицама *половина, већина, неколицина, мањина* итд. (в. Ковачевић 2011: 29).

Само трећина студентата стекла услов за упис године. (www.blic.rs, 25. 9. 2009)

Новац добила само половина медија. (www.blic.rs, 7. 4. 2010)

НАТО: Русија повукла део снага, али је већина остала. (www.blic.rs, 28. 5. 2014)

Десетине затвореника приложиле су писма подршке као и двојица конгресмена... (Вечерње новости, 23. 8. 2016)

Наведени примери показују да је за овај тип бројних именица најчешће у употреби граматичка конгруенција.

Трећу категорију бројних именица, коју Небојша Маринковић назива апроксимативним бројевима, а која се сврстава и у бројне именице, у синтагми одли-

кује слагање са именицом у генитиву множине: *десетак кућа*, као и претходне категорије бројних именица. Када се ова бројна конструкција нађе у реченици, предикат који конгруира са њом има облик једине средњег рода:

У Хрватској своје куће напустило десетак хиљада људи. (www.blic.rs, 20. 5. 2014)

Хаос у Калуђерици: Десетак кућа остало без кровова (www.blic.rs, 21. 6. 2016)

Код Фекетића остало још десетак људи који неће да напусте возила, 700 евакуисано. (www.novosti.rs, 1. 2. 2014)

...а педесетак их се вратило у БиХ и представљају озбиљну претњу безбедности... (www.blic.rs, 8. 4. 2016)

Синтаксичко-семантичке карактеристике конгруенције са бројним именицама реализују се на синтагматском и реченичном плану, што је својствено систему бројних речи. Оно што је заједничко бројним речима, па и бројним именицама као делу истог, јесте веза са именицом у синтагми, у којој бројне врсте могу бити подређени чланови (редни бројеви) или се могу наћи у условној вези синтаксичких и семантичких компонената (именица је увек синтаксички подређена, али семантички надређена броју у синтагми). На нивоу реченице постоје два типа слагања предиката са бројном конструкцијом, реч је о граматичком – слагању према облику речи и семантичком – слагању према значењу речи. У пракси је устаљена употреба граматичке конгруенције, а неретко се јављају и огрешења.

5. Закључно разматрање

Анализирана литература и употреба бројева, пре свега подврсте која припада овој веома распрострањеној врсти речи, одговарају постављеној хипотези о њеној критеријално неуједначеној детерминисаности у оквиру поткатегорија, па се тако, на основу различитих критеријума издваја више врста бројева, при чему је у издвојеним класификацијама прилично нејасан статус бројних именица – јесу ли примарно именице или бројеви. На основу мноштва литературе закључује се да се бројне именице у зависности од критеријума морфолошког или семантичког различито и категоришу, тако да су по свом облику искључиво именице јер имају парадигму која одговара тој врсти речи, а да према свом значењу могу бити именице и бројеви, односно, иако су бројне именице мотивисане речи, изведене од бројева, њихова идентификација са бројним речима зависи искључиво од значења. Хронолошки преглед литературе у вези са бројним именицама показује да су првенствено бројеви незавршен систем и да их је заиста тешко класификовати, а самим тим и бројне именице, што се може уочити на основу неуједначености граматичког описа ове врсте бројних речи. Осим неуједначености описа, у раду смо установили и неуједначеност класификације у оквиру бројних именица, тј. типова бројних именица. Компаративном анализом евидентирали смо једноврсну, двоврсну, троврсну и четвороврсну поделу бројних именица у литератури српског језика. Када је реч о деклинабилности бројних именица, опис у литератури је мање-више уједначен, односно у зависности

од типова бројних именица различито се изводе и парадигматски обрасци. Синтаксичко-семантичке карактеристике конгруенције са бројним именицама представљене су, такође, у односу на типологију ових бројних речи и реализују се на нивоу синтагме и реченице, слагање се врши према облику и према значењу. Све представљене граматичке карактеристике сведоче да су бројне именице веома комплексан подсистем граматике нашег језика, а њихово дефинисање и класификација представљају граматичку посебност и чине бројне именице прелазном врстом речи.

ИЗВОРИ

РМС 1967–1976: *Речник српскохрватскога књижевног језика*, Нови Сад: Матица српска.
www.blic.rs
www.novosti.rs

ЛИТЕРАТУРА

Бабић 2008: М. Бабић, *Морфолошки статус бројева у граматицама српског језика / Сто двадесет пет година високог образовања у Босни и Херцеговини*, Посебна издања, Научни скупови, књ. 2, Пале: Филозофски факултет Пале, 91–106.

Барић и др. 1979: Е. Barić, М. Lončarević, D. Malić, S. Pavešić, M. Peti, V. Zečević, M. Znika, *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb: Školska knjiga.

Зељић 2016: Г. Зељић, *Морфолошко-семантичке карактеристике бројева у српском језику*, Београд: Учитељски факултет.

Зника 2002: М. Znika, *Kategorija brojivosti u hrvatskom jeziku*, Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Ивић 1995: М. Ivić, *Izbrojivost onoga što imenica označava kao gramatički problem*, Lingvistički ogledi 2, Beograd: Slovograf.

Кликовац 2022: Д. Кликовац, *ГраMATика српског језика: за основну школу*, Београд: Креативни центар.

Ковачевић/Савић 2003: М. Ковачевић, Б. Савић, *Српски језик и култура изражавања за шести разред основне школе*, Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.

Ковачевић 2011: М. Ковачевић, Проблеми с конгруенцијом у новинарском језику, у: *ГраMATичка питања српскога језика*, Београд: Јасен, 23–42.

Маретић 1963: Т. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.

Маринковић 1998: Н. Маринковић, Апроксимативни бројеви у систему врста речи, у: *Врсте речи у српском језику, Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд: МСЦ, Филолошки факултет.

Мразовић/Вукадиновић 1990: Р. Mrazović, Z. Vukadinović, *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Sremski Karlovci: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Novi Sad: Dobra vest.

Николић 2003: Љ. Николић, Ж. Станојчић, Д. Кликовац, *Језик и језичка култура за други разред средње школе*, Београд: Српска школска књига.

Пипер/Клајн/Драгићевић 2022: П. Пипер, И. Клајн, Р. Драгићевић, *Нормативна граматика српског језика*, Нови Сад: Матица српска.

Силић/Прањковић 2005: Ј. Silić, I. Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Zagreb: Školska knjiga.

Симић 1996: Р. Симић, *Српска граматика за средње школе, Фонологија и Морфологија*, Београд: МХ, Актуел.

Станојчић 1989: Ж. Станојчић, Љ. Поповић, С. Мицић, *Савремени српскохрватски језик и култура изражавања за I, II, III и IV разред средње школе*, Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Завод за издавање уџбеника.

Стевановић 1964: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик (граматички системи и књижевнојезичка норма)*, књ. 1, Београд: Научно дело.

Тафра 2005: В. Tafra, *Morfološka obilježja brojevних riječi*, у: *Od riječi do rječnika*, Zagreb: Školska knjiga.

Тежак/Бабих 1973: S. Težak, S. Babić, *Pregled gramatike hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb: Školska knjiga.

Boško Lj. Milovanović
Sanja B. Gemaljević

NUMEROUS NOUNS IN GRAMMARS AND LITERATURE

Summary

The paper presents different formulations of numerous nouns, their status of many grammars, language manuals and scientific papers of our language. The aim of this paper is to point out the importance of numeral nouns or nominal numerals that testify to the uneven division

of numerals and the problem of numeral nouns that is opened both in grammars from the nineteenth century and in the latest literature of numerals. Based on the review of the literature, there is a diversity of this type of word in the literature and the dual classification of numerous nouns into nouns and numbers, which makes this issue very suitable for study from a morphological, syntactic-semantic and normative aspect.

Keywords: grammar, numerals, numerous nouns, nominal numerals, morphology, syntax, semantics.